

Sygn. akt I C 2180/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 września 2016 r.

Sąd Rejonowy we Włocławku Wydział I Cywilny

Przewodniczący: SSR Aneta Kurdubska

Protokolant: st. sekr. sądowy Agnieszka Woźniak-Wiliszewska

po rozpoznaniu w dniu 26 września 2016 r. we Włocławku

sprawy z powództwa W. J.

przeciwko A. K.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanego A. K. na rzecz powoda W. J. kwotę 8.600 zł (osiem tysięcy sześćset złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 13 sierpnia 2014 r. do dnia zapłaty;
2. oddala powództwo w pozostałym zakresie;
3. nakazuje ściągnąć od powoda W. J. z zasądzzonego roszczenia na rzecz Skarbu Państwa-Sądu Rejonowego we Włocławku kwotę 1.950,85 zł (jeden tysiąc dziewięćset pięćdziesiąt złotych 85/100) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych;
4. nakazuje pobrać od pozwanego A. K. na rzecz Skarbu Państwa-Sądu Rejonowego we Włocławku kwotę 1.097,34zł (jeden tysiąc dziewięćdziesiąt siedem złotych 34/100) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 13 sierpnia 2014 roku (data nadania) powód W. J. wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego A. K. kwoty 24.000 zł tytułem zachowku wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu według norm przepisanych. W uzasadnieniu powództwa wskazał, że pozwany A. K. na podstawie testamentu nabył w całości spadek po H. K. (1), zmarłej w dniu 23 stycznia 2012 roku. Powód wskazał, iż gdyby był powołany do spadku z ustawy przypadłoby mu 1/2 udziału spadkowego jaki przypadłby mu z ustawy. Powód nie otrzymał od pozwanego należnego mu zachowku mimo wcześniejszych wezwań do zapłaty. Co do składu spadku, to zdaniem powoda w jego skład wchodzi mieszkanie własnościowe położone we W. przy ul. (...), garaż i samochód osobowy o łącznej wartości 195.000 zł.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa. Nie kwestionował co wchodzi w skład majątku spadkowego po H. K. (1). Jednocześnie wskazał, iż wartość mieszkania to kwota rzędu 96.400 zł, wartość garażu to kwota rzędu 14.000 zł, a samochód został sprzedany w 2012 r. za kwotę 8.000 zł. Podniósł również, iż wyprowadzając się z Ł., zameldował w swoim służbowym mieszkaniu powoda, co miało stanowić dla niego pewnego rodzaju zachowek.

Na rozprawie strony podtrzymały swoje stanowiska.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

H. K. (1) zmarła w dniu 23 stycznia 2012 roku we W.. W chwili śmierci była w związku małżeńskim z A. K.. Z pozwanym była we wspólności majątkowej małżeńskiej. W związku małżeńskim pozostawała dwa razy. Pierwszy raz z B. J. i z tego związku miała dwóch synów; W. J. i A. J., drugi raz była zamężna z A. K. i z tego związku miała jednego syna J. K.. Syn A. J. nie dożył otwarcia spadku po H. K. (2), zmarł w 1995 r. i pozostawił dwóch synów J. i M. K. (1).

/bezsporne/

Postanowieniem Sądu Rejonowego we Włocławku z dnia 14 maja 2013 roku, w sprawie I Ns 1223/12, spadek po H. K. (1), na podstawie testamentu notarialnego sporządzonego w dniu 5 marca 2008 r. przed notariuszem A. S. nabył w całości jej mąż A. K.. W testamencie nie było osób wydziedziczonych.

/dowód: odpis postanowienia z dnia 14 maja 2013 r. w sprawie I Ns 1223/12 - k. 4/

Na podstawie umowy ustanowienia i przeniesienia odrębnej własności lokalu mieszkalnego z dnia 13 stycznia 2009 r. A. K. i H. K. (1) stali się właścicielami lokalu mieszkalnego położonego we W. przy ul. (...) we wspólności ustawowej majątkowej małżeńskiej.

/dowód: umowa aktu notarialnego z 13 stycznia 2009 r. - k. 69-71, zawiadomienia o wpisie do księgi wieczystej KW (...) - k. 75v/

Garaż został wybudowany gdy pozwany i H. K. (1) byli małżeństwem. Są współwłaścicielami we wspólności ustawowej majątkowej małżeńskiej w 1/16 udziału w nieruchomości oznaczonej jako działka nr (...) przy ul. (...) we W., na której znajduje się segment garażowy, w którym posiadają garaż.

/okoliczność bezsporna/

Samochód marki R. (...) rok produkcji 2001 r. pozwany sprzedał w dniu 12 czerwca 2012 r. za kwotę 8.000 zł.

/dowód: umowa kupna-sprzedaży samochodu - k. 62/

Wartość nieruchomości lokalowej położonej we W. przy ul. (...) na dzień otwarcia spadku wynosiła 105.000 zł. Wartość prawa współwłasności działki gruntowej nr (...) oraz prawa własności znajdującego się na niej garażu położonego we W. przy ul. (...) wynosi na dzień otwarcia spadku 24.600 zł.

/dowód: opinia biegłego k.102-125/

Powód nie kwestionował ceny, za jaką pozwany sprzedał samochód marki R. (...) rok produkcji 2001 r.

/okoliczność bezsporna/

Powód ma 52 lata i jest osobą bezrobotną bez prawa do zasiłku. Prowadzi wspólne gospodarstwo domowe z żoną i pełnoletnim synem. Syn obecnie pracuje, sam sobie kupuje wyżywienia, ale nie dokłada się do kosztów utrzymania mieszkania. Żona powoda pracuje w Niemczech jako opiekunka osób starszych. Nie ponosi żadnych kosztów swojego utrzymania, albowiem ma pokój przy osobie którą się opiekuje. Korzysta również z jej wyżywienia. Pieniądze jakie zarabia przesyłane są bezpośrednio na konto w Polsce, już w złotych. Z konta korzysta powód. Miesięcznie powódka zarabia od 3.000 do 4.000 zł w zależności od kursu euro. Powód wraz z żoną spłaca kredyt konsumpcyjny. Miesięczna rata wynosi 1300 zł. Żona powoda wystąpiła o zmniejszenie raty do 1000 zł. W chwili obecnej powód nie leczy się. Chciałby jednak wyleczyć swoje uzębienie i rozpocząć leczenie na kręgosłup.

/dowód: zeznania powoda - k. 159-159v ./

Pozwany A. K. ma 77 lat i jest emerytem. Miesięcznie otrzymuje emeryturę w wysokości 2700 zł. Dorabia i z tego tytułu otrzymuje 200-300 zł miesięcznie. Miesięczny koszt utrzymania ocenia na kwotę 2300 zł. Leczy się na kręgosłup, prostatę, serce. Leczy również tarczycę, ma wołe guzkowe. Raz w tygodniu korzysta z masaży leczniczych w domu oraz

raz w tygodniu jeździ na basen rehabilitacyjny do C.. Dwa razy do roku korzysta zaś z wyjazdów do sanatorium, gdzie koszt jednego wyjazdu to kwota 2000-2100 zł. Koszt utrzymania mieszkania ocenia na kwotę 600 zł. Koszt zakupu leków to kwota 300 zł. Na wyżywienie wydaje około 600 zł. Posiada oszczędności w kwocie około 9.000 zł.

/dowód: zeznania pozwanego- k. 159v ./

Sąd zważył, co następuje:

Okoliczności faktyczne niniejszej sprawy w zasadzie były bezsporne. Spór sprowadzał się do wysokości należnego zachowku oraz do tego czy powodowi przysługuje roszczenie o zachówek.

Stan faktyczny ustalono w oparciu o zaoferowany przez strony materiał dowodowy, a mianowicie zeznania stron, opinię biegłego oraz przedłożone dokumenty.

Za wiarygodne uznano zgromadzone w sprawie dokumenty, gdyż były jasne i kompletne. Ponadto ich prawdziwość nie została zakwestionowana przez strony, a również Sąd nie znalazł podstaw do kwestionowania ich autentyczności.

Sąd dał wiarę zeznaniom stron, gdyż były one spójne logiczne i zgodne ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym.

Sąd uznał za przekonywującą opinię biegłego z dziedziny szacowania nieruchomości M. K. (2). Sporządzona opinia była jasna, zrozumiała, czytelna i wyczerpująca. Biegła posiada wiedzę i kwalifikacje wymagane dla sporządzenia tego rodzaju opinii a ponadto żadna ze stron nie zakwestionowała przedmiotowej opinii.

Przechodząc do rozważań prawnych na wstępie wskazać należy, iż celem instytucji zachowku jest ochrona interesów majątkowych najbliższych członków rodziny wymienionych w art. 991 § 1 k.c. przez zapewnienie im niezależnie od woli spadkodawcy, a nawet wbrew jego woli, roszczenia pieniężnego odpowiadającego określonej w powołanym przepisie ułankowi wartości udziału w spadku, który by im przypadła przy dziedziczeniu ustawowym. Na wysokość zachowku mają wpływ dwa czynniki: sytuacja osobista uprawnionego oraz wartość udziału spadkowego, który by mu przypadła przy dziedziczeniu ustawowym.

Niekwestionowanym jest, że powód jako syn spadkodawczynie należy do kręgu osób uprawnionych do żądania zachowku (art. 991 § 1 k.c.) oraz przysługuje mu zachówek w wysokości 1/2 wartości udziału spadkowego, jaki by jej przypadła przy dziedziczeniu ustawowym. Nie został on również wydziedziczony.

W pierwszej kolejności należało zatem ustalić wartość spadku, następnie udział spadkowy powoda jaki by mu przypadła przy dziedziczeniu ustawowym oraz zakres odpowiedzialności pozwanego.

Stwierdzić należy, iż spadkodawczynie i pozwany A. K. byli małżonkami, którzy nie zawierali żadnej umowy majątkowej. Byli zatem we wspólności ustawowej. Z chwilą jej śmierci, wspólność ustawowa przestała istnieć a powstały udziały wynoszące po 1/2 części udziału w nieruchomościach i ruchomościach będących wcześniej przedmiotem wspólności. Spadkodawczynie pozostawiła majątek w 1/2 udziału w lokalu mieszkalnym położonym we W. przy ul. (...), 1/2 udziału w garażu położonym przy ul. (...) we W. wraz z prawem do nieruchomości na której położony jest garaż oraz 1/2 udziału w samochodzie marki R. (...) rok produkcji 2001 r.

Wartość majątku spadkowego spadkodawczynie Sąd ustalił na podstawie wyliczenia biegłego zawartej w opinii co do lokalu mieszkalnego i garażu oraz na podstawie umowy kupna sprzedaży samochodu z 2012 r., których nikt nie kwestionował. Biegły wycenił wartość lokalu na kwotę 105.000, wartość garażu na 24.600 zł, a samochód został sprzedany za kwotę 8.000 zł. Tym samym stwierdzić należy iż łączna kwota uzyskana ze zliczenia powyższych przedmiotów w wysokości 137.600 zł stanowi wartość całego majątku dorobkowego spadkodawczynie i A. K.. Wartość majątku spadkowego H. K. (1) stanowi zaś 1/2 majątku dorobkowego, czyli kwotę 68.800 zł.

Gdyby powód był powołany do spadku z ustawy otrzymałby $\frac{1}{4}$ części spadku po H. K. (1). Uprawnionymi bowiem do dziedziczenia po H. K. (1) byli małżonek i troje synów. Ich udziały w tym wypadku byłyby równe i wynosiłyby po $\frac{1}{4}$ części, z tym jednak ustaleniem, że udział A. J., który nie dożył otwarcia spadku, albowiem zmarł w 1995 r. przypadłby w równych częściach jego zstępny a więc dwóm synom w udziałach po $\frac{1}{8}$ części. Zatem powodowie należy się $\frac{1}{2}$ wartości udziału spadkowego jaki by mu przypadł przy dziedziczeniu ustawowym.

Przysługujący powodowi zachówek obliczono w sposób następujący: ułamek określający udział spadkowy stanowiący podstawę do obliczenia zachowku pomnożono przez $\frac{1}{2}$, a uzyskany zaś w ten sposób ułamek pomnożono przez wartość substratu zachowku.

$$\frac{1}{4} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{8}$$

137.600 całość majątku dorobkowego $\times \frac{1}{2} = 68.800$ zł - wartość majątku spadkowego odpowiadająca $\frac{1}{2}$ udziału w majątku dorobkowym

$$68.800 \times \frac{1}{8} = 8.600 \text{ zł.}$$

Zgodnie z art. 993 k.c. przy obliczaniu zachowku dolicza się do spadku darowizny oraz zapisy windykacyjne dokonane przez spadkodawcę. Zarówno powód jak i pozwany nie wskazywali, by spadkodawczyni dokonała jakiś darowizn, a jeżeli tak to na czyją rzecz. Podnoszone przez pozwanego okoliczności, iż zostawił on powodowi swoje mieszkanie służbowe w Ł. w celu dalszego w nim zamieszkiwania nie miało znaczenia w niniejszej sprawie, albowiem jak sam pozwany wskazywał było to mieszkanie służbowe, które przydzielono jemu i to on zameldował w nim powoda, by mógł dalej w nim mieszkać. Prawo do mieszkania służbowego nie mogło być przedmiotem darowizny a nadto prawo to nie przysługiwało spadkodawczyni, a jej mężowi - pozwanemu, który jako uprawnionego do dalszego zamieszkiwania w nim wskazał powoda.

O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 481 k.c. zasądzając odsetki od dnia wniesienia powództwa tj. od dnia 13 sierpnia 2014 r. Powód już wcześniej wzywał pozwanego do spełnienia roszczenia, a zatem w chwili wniesienia powództwa był już zobowiązany.

W konsekwencji Sąd na podstawie art. 991 § 1 i 2 k.c. i art. 481 k.c. orzekł jak w punkcie 1 wyroku.

W pozostałym zakresie – z przyczyn wskazanych już wyżej – powództwo zostało oddalone (punkt 2 wyroku).

O kosztach procesu Sąd rozstrzygnął w oparciu o zasadę ich stosunkowego rozdziału (art. 100 k.p.c.). Powód wygrał niniejszy spór w ok.36%, natomiast pozwany wygrał 64%. Powód był zwolniony od kosztów sądowych. Na koszty sądowe, które tymczasowo poniósł Skarb Państwa złożyła się opłata od pozwu w wysokości 1200 zł oraz wynagrodzenie biegłego za sporządzenie opinii w wysokości 1848,19 zł. Łączne koszty sądowe, które tymczasowo poniósł Skarb Państwa wyniosły 3.048,19 zł. Żadna ze stron nie była reprezentowana w sprawie przez profesjonalnego pełnomocnika. Mając na uwadze % udział w jakim każda ze stron przegrała proces, powód powinien ponieść koszty w wysokości 1950,85 zł ($3048,19 \text{ zł} \times 64\%$ (w tyłu przegrał)=1950,85 zł, zaś pozwany w wysokości 1097,34 zł ($3048,19 \text{ zł} \times 36\%$ (w tyłu przegrał)= (...),34.

Mając na uwadze powyższe Sąd w oparciu o dyspozycję art. 113 ust. 1 u.k.s.c. nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa Sądu Rejonowego we Włocławku kwotę 1097,34 zł tytułem zwrotu części kosztów sądowych (punkt 4) oraz na podstawie art. 113 ust. 2 u.k.s.c. nakazał ściągnąć od powoda z zasądzonego roszczenia na rzecz S.P. Sądu Rejonowego we Włocławku kwotę 1950,85 zł (punkt 3). Koszty sądowe były następujące: opłata sądowa od pozwu w kwocie 1200 zł oraz koszty opinii biegłego w kwocie 1848,19 zł łącznie koszty wyniosły 3048,19 zł. Z uwagi na to, że pozwany przegrał sprawę w 64% zobowiązany był do zwrotu tych kosztów w kwocie 1097,34 zł, a powód skoro przegrał w 64% zobowiązany jest ponieść koszty w kwocie 1950,85 zł.